

บทที่ 3

การเก็บและวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเพื่อค้นหา อັตลักษณ์ของงานสถาปัตยกรรมที่เป็นภูมิปัญญาพื้นถิ่นในพื้นที่จังหวัดสมุทรสงคราม ซึ่งเป็นงานวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่ ดังนั้นจะใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และแบบการจัดสนทนากลุ่มของผู้ประกอบการ (Focus Group Discussion) โดยอาศัยวิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research Method)

3.1 การกำหนดกลุ่มประชากร

กลุ่มประชากรของการวิจัยครั้งนี้ใช้จำนวนโฮมสเตย์ (หลังคาเรือน) ในพื้นที่ โดยกำหนดขอบเขตการศึกษาครอบคลุมพื้นที่ทั้งหมด 3 อำเภอ ประมาณ 60 หลัง¹ ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจึงใช้วิธีการเก็บจำนวนของกลุ่มเป้าหมายให้มากที่สุด โดยวิธีการสำรวจ (Survey Research) ซึ่งจำนวนของกลุ่มตัวอย่างที่เก็บได้ จึงเปรียบเสมือนเป็นตัวแทนของกลุ่มโฮมสเตย์ทั้งจังหวัด สำหรับเกณฑ์ในการเลือกกลุ่มเป้าหมายจะไม่มีกำหนดเงื่อนไขของกลุ่มเป้าหมาย เพราะต้องการข้อมูลจากสภาพความเป็นจริงของชุมชนและผู้ประกอบการ

ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายจะใช้วิธีดังต่อไปนี้

3.1.1 โดยการเก็บข้อมูลทางกายภาพของสภาพอาคารและสถานที่

3.1.2 โดยวิธีการสัมภาษณ์ (Interview) เจ้าของบ้านซึ่งเป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยเชิงคุณภาพจะใช้การเก็บข้อมูลจากการสำรวจและแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

¹ จากการตรวจสอบจำนวนของโฮมสเตย์ภายในจังหวัด ไม่มีฐานข้อมูลที่ระบุจำนวนได้อย่างแน่ชัดเพราะบางแห่งไม่ได้ขึ้นทะเบียนและบางแห่งเป็นรีสอร์ทแต่ใช้ชื่อโฮมสเตย์

3.2.1 เครื่องมือที่ใช้สำรวจ จะเป็นเครื่องมือที่สำรวจและรวบรวมรายชื่อ โฮมสเตย์ พื้นที่ทั้ง 3 อำเภอ ภายในจังหวัดสมุทรสงคราม จะใช้การหาตำแหน่งจากเอกสารท่องเที่ยว เว็บไซต์ คำแนะนำจากชาวบ้าน โดยจะเก็บข้อมูลทางด้านชื่อโฮมสเตย์ ชื่อประธานหรือกรรมการ หมายเลข โทรศัพท์ ที่ตั้ง แผนที่การเดินทาง ลักษณะทางสถาปัตยกรรมทั้งภายในและภายนอก สภาพแวดล้อม โดยรอบ ฯลฯ

3.2.2 เครื่องมือในการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สำหรับรายละเอียดในการสัมภาษณ์ เจ้าของบ้าน จะแบ่งประเด็นในการสัมภาษณ์ออกเป็น 7 ประการดังนี้

- 3.2.2.1 ประวัติส่วนตัว
- 3.2.2.2 ประวัติความเป็นมาและลักษณะทางกายภาพของอาคาร
- 3.2.2.3 เหตุผลในการเข้าสู่การประกอบธุรกิจโฮมสเตย์
- 3.2.2.4 ลักษณะการจัดห้องและจำนวนลูกค้าที่รองรับ
- 3.2.2.5 การปรับปรุงและต่อเติมอาคาร
- 3.2.2.6 ความเข้าใจและทัศนคติในสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น
- 3.2.2.7 ปัญหาและอุปสรรค

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลจากการสำรวจโฮมสเตย์ทั้ง 60 แห่ง แบ่งพื้นที่การเก็บข้อมูลในส่วนของเขตอำเภอบางคนที จำนวน 23 แห่ง เขตอำเภอเมือง 21 แห่งและเขตอำเภออัมพวา 16 แห่ง มีรายละเอียดของพื้นที่ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 3.1 ขอบเขตของพื้นที่อำเภอภายในจังหวัดสมุทรสงคราม

3.3.1 อำเภอบางคนที

ตารางที่ 3.1 โอมสเตย์ในเขตอำเภอ บางคนที

ลำดับ	เจ้าของ	ชื่อโอมสเตย์	ลักษณะเรือน
1	คุณบุญเลิศ มโนเวชพันธ์	บ้านสวนมโนเวชพันธ์	เรือนไทยคัดแปลง
2	คุณณรงค์ พูลละมัย	เรือนไทยโอมสเตย์	เรือนไทยคัดแปลง
3	คุณรุ่งรัช ช่วงสุวรรณ	เรือนบุษบา	เรือนพื้นบ้าน
4	คุณสมบูรณ์ จันท์พิภพ	ปลายคลองไทรโอมสเตย์	เรือนพื้นบ้าน
5	คุณทรงยศ แสงตะวัน	บ้านสวนแสงตะวันโอมสเตย์	เรือนไทยคัดแปลง
6	อาจารย์วรรัชชล พิงอำนาจ	เรือนสารภี	เรือนสมัยใหม่
7	คุณดำโย ไชยกิจ	บ้านสวนทรายทอง	เรือนสมัยใหม่
8	คุณนวลจันทร์ กรณีสุข	บ้านนวลจันทร์	เรือนสมัยใหม่

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

ลำดับ	เจ้าของ	ชื่อโฮมสเตย์	ลักษณะเรือน
9	คุณสิวลี วงศาโรจน์	ปุดากลม โฮมสเตย์	เรือนสมัยใหม่
10	คุณอนันต์ คงศรี	บ้านซิดซด	เรือนสมัยใหม่
11	คุณปัญญา อุดมสวัสดิ์	บ้านสวนพวงทอง	เรือนไทยดัดแปลง
12	คุณวิไล ชังวัฒนา	บ้านสวนคุณยาย	เรือนไทยดัดแปลง
13	-	บ้านสวนสุขเจริญ	เรือนสมัยใหม่
14	ก้านันท	ก้านันท โฮมสเตย์	เรือนไทยดัดแปลง
15	คุณสมสิทธิ์ มหาตมวดี	บางคนที่โฮมสเตย์	
16	-	บ้านกุสุมา	
17	-	บ้านสวนสองครู	
18	คุณพยัค งามวาทีน	บ้านสวนสอยดาว	
19	-	บ้านสวนสุขเจริญ	
20	คุณทรงยศ แสงตะวัน	บ้านสวนแสงตะวัน	
21	คุณภาณุวัฒน์ สายสนิท	บ้านสายสนิท	
22	-	อุดม โฮมสเตย์	
23	คุณภิรมย์ ประดิษฐ์ฐาน	บ้านหยกโฮมสเตย์	

ตารางที่ 3.2 โฮมสเตย์ในเขตอำเภอ เมือง

ลำดับ	เจ้าของ	ชื่อโฮมสเตย์	ลักษณะเรือน
24	คุณสาวิตรี ทิพย์โสศกาน	บ้านสาวิตรี	เรือนไทยดั้งเดิม
25	คุณวนิดา ศักดิ์สกุลพรเลิศ	บ้านพักครัวแม่อุไร	เรือนสมัยใหม่
26	คุณฉิรดา เอกแก่นำชัย	บ้านริมคลอง โฮมสเตย์	เรือนไทยดัดแปลง
27	คุณวิณา ศรีอ่วม	บ้านสวนทนาย	เรือนสมัยใหม่
28	คุณประวิทย์ บุญทรง	บ้านสวนรัก	เรือนสมัยใหม่
29	คุณ ไอ้	เดอะริเจนท์แม่กลอง	เรือนอนุรักษ์
30	คุณนางเกลี้ยง ปานมา	-	เรือนพื้นบ้าน
31	คุณนางแนน ปานมา	-	เรือนไทยดั้งเดิม
32	คุณบุญส่ง ขศวิปาน	-	เรือนไทยดั้งเดิม
33	คุณไกล่ เมืองรัมย์	-	เรือนไทยดั้งเดิม
34	คุณสมพงษ์ เมืองรัมย์	-	เรือนพื้นบ้าน
35	คุณสุนทร ขศวิปาน	-	เรือนพื้นบ้าน
36	คุณประภา บุญพัศ	-	เรือนสมัยใหม่
37	คุณอรุณ กลิ่นทอง	-	เรือนพื้นบ้าน
38	คุณอารมภ์ ประสพแสง	-	เรือนสมัยใหม่
39	คุณทองดี มาประกอบ	-	เรือนไทยดัดแปลง
40	คุณกুমรี สระคง	-	เรือนไทยดัดแปลง
41	คุณอารี พุ่มเทียน	ชีเรนทร โฮมสเตย์	เรือนพื้นบ้าน
42	คุณนันทพร กลิ่นมาลี	กึ่งแม่น้ำโฮมสเตย์	
43	คุณเทพ นาคะศิริ	กึ่งรับลม โฮมสเตย์	
44	คุณศุวัฒน์ ลิงจันทร์	ดาวทองโฮมสเตย์	

ตารางที่ 3.3 โฮมสเตย์ในเขตอำเภอ อัมพวา

ลำดับ	เจ้าของ	ชื่อโฮมสเตย์	ลักษณะเรือน
45	คุณทองหยิบ แก้วนิลกุล	บ้านห้วยหาด	เรือนสมัยใหม่
46	คุณ ฉวีวดี บุญพัศ	บ้านทรงไทยปลาย โพรงพง	เรือนไทยคัดแปลง
47	คุณสุวัฒน์ สิงห์จันทร์	บ้านดาวทอง โฮมส เตย์	เรือนสมัยใหม่
48	คุณลิขิต สิงห์จันทร์	บ้านสุปราณี	เรือนสมัยใหม่
49	คุณเพ็ญศรี เรืองขจร	บ้านคุณยายสายน้ำ	
50	คุณนพมาศ อ่อนุเคราะห์	บ้านทรัพย์เกษม	เรือนสมัยใหม่
51	คุณปัญญา วงศิริ	บุษบงโฮมสเตย์	
52	คุณบุญสม ชีรเลิศรัตน์	บ้านกามเทพ	เรือนสมัยใหม่
53	คุณขนิษฐา	บ้านม่วงไม้	เรือนแถว
54	คุณทับทิม สมสกุล	บ้านกว้างทอง โฮมส เตย์	เรือนพื้นบ้าน
55	คุณนพมาศ อ่อนุเคราะห์	บ้านทรัพย์เกษม	เรือนไทยดั้งเดิม
56	คุณชัยยันต์ อยู่ศิริ	บ้านดาหลา	เรือนพื้นบ้าน
57	คุณทับทิม สมสกุล	บ้านกว้างทอง โฮมส เตย์	เรือนไทยดั้งเดิม
58	คุณธีรยุทธ พฤษหัตถพงษ์	บ้านแม่อารมย์	เรือนไทยคัดแปลง
59	คุณน้อย	บ้านบุษผา	เรือนแถว
60	คุณพีรณิธิ รัตนพงศ์ระ	ผู้ใหญ่ชงค์โฮมสเตย์	เรือนไทยคัดแปลง

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.4.1 วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจ, การสัมภาษณ์, แบบสอบถาม และข้อมูลทุติยภูมิต่างๆ โดยใช้การพรรณนาเชิงวิเคราะห์เพื่อให้ได้คำตอบตามวัตถุประสงค์ และสมมติฐาน

3.4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติ โดยนำข้อมูลที่ได้มาจากการสำรวจ, การสัมภาษณ์, แบบสอบถาม และข้อมูลทุติยภูมิต่างๆ มาวิเคราะห์ในเชิงสถิติ โดยอาศัยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ SPSS ช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูล

จากวิธีวิจัยที่กล่าวมาสามารถแสดงได้ดังแผนภูมิที่ 3.2 โดยเริ่มตั้งแต่การกำหนดหัวข้อในการศึกษา ดำรวจข้อมูลพื้นฐานและศึกษาทฤษฎี แนวความคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และตั้งวัตถุประสงค์ใจการศึกษา กำหนดขอบเขตการศึกษา ตั้งสมมติฐาน แล้วจึงทำการ สร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ทดสอบการเก็บข้อมูล เก็บรวบรวมข้อมูล แล้วจึงวิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผล

การนำไปสู่การค้นหารูปแบบสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นของพื้นที่จังหวัดสมุทรสงครามนั้น จะใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพโดยเริ่มต้นจากการใช้วิธีการสำรวจอาคารที่พักแบบโฮมสเตย์ในจังหวัดทั้ง 3 อำเภอ จำนวน 60 แห่ง (ไม่รวมกลุ่มรีสอร์ท และกลุ่มโรงแรม) ทั้งจากภาคเอกสารและสภาพพื้นที่จริง รวมถึงการทำการเก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์จากผู้ประกอบการ และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม เพื่อสืบถึงประวัติความเป็นมาของอาคารและเหตุผลในการปรับเปลี่ยนอาคาร เมื่อได้กลุ่มเป้าหมายครบจะทำการคัดแยกและจัดกลุ่มของโฮมสเตย์ตามลักษณะทางกายภาพของอาคาร จากนั้นจะทำประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) โดยเชิญผู้ประกอบการ จำนวน 8 ท่าน เพื่อหาข้อสรุปในการวิจัย

ในการวิจัยนี้จะใช้แบบสัมภาษณ์และตัวอย่างภาพ ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ระหว่างการสัมภาษณ์จะมีการเก็บข้อมูลด้วยการจดบันทึก ถ่ายภาพนิ่งทั้งภายในและภายนอก รวมถึงการบันทึกเสียง โดยเนื้อหาในแบบสัมภาษณ์นั้นจะแบ่งประเด็นในการสัมภาษณ์ดังนี้

1. ประวัติส่วนตัว
2. ประวัติความเป็นมาและลักษณะทางกายภาพของอาคาร
3. เหตุผลในการเข้าสู่การประกอบธุรกิจโฮมสเตย์
4. ลักษณะการจัดห้องและจำนวนลูกค้าที่รองรับ
5. การปรับปรุงและต่อเติมอาคาร
6. ความเข้าใจและทัศนคติในสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น
7. ปัญหาและอุปสรรค

สำหรับตัวอย่างภาพนั้นจะเป็นภาพของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งจะประกอบด้วย อาคารเรือนไทยเครื่องสับ เรือนไทยเครื่องผูก องค์กรประกอบที่สำคัญต่าง ๆ อาทิเช่น ปันลม หลังคากระเบื้องว่าว ผังฝาประคน รูปแบบประตูและหน้าต่าง ค้ำยัน เป็นต้น

การวิเคราะห์ข้อมูลด้านเอกสารและงานวิจัย จะเป็นการวิเคราะห์โดยใช้หลักทฤษฎีและเหตุผล มานำเสนอในรูปแบบบรรยาย เพื่อทบทวนความรู้ทั้งหมดที่เกี่ยวข้องและกลั่นกรองข้อมูลให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ส่วนข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม นั้น เป็นการสืบถึงภูมิหลังและทัศนคติของผู้ประกอบการ ว่ามีเหตุผลในการต่อเติมเปลี่ยนแปลงอาคารอย่างไรและมีความเข้าใจในด้านการอนุรักษ์สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นมากน้อยเพียงไร เพื่อนำไปสู่การผลสรุปต่อไป